

NAJWAŻNIEJSZE WYNIKI – DANE DLA EUROPY

Badanie kwestionariuszowe „Dzieciaki z Unii Europejskiej w sieci”

- Niniejszy raport przedstawia kompletne wyniki **nowych i wyjątkowych badań kwestionariuszowych**, zaplanowanych i zrealizowanych według rygorystycznie przestrzeganych standardów badawczych przez zespół naukowców projektu EU Kids Online. Badania sfinansowała Komisja Europejska w ramach programu Safer Internet. Ich celem jest dostarczenie nowych danych i wzmocnienie empirycznych podstaw do wypracowania polityki odnośnie bezpieczeństwa w Internecie.
- Wiosną i latem 2010 roku w 25 krajach Europy przeprowadzono wywiady z **losowo dobraną próbą kwotową 25.142 korzystających z Internetu dzieci** w wieku od 9 do 16 lat oraz z jednym z rodziców każdego badanego dziecka.
- **Badanie dotyczyło podstawowych zagrożeń związanych z korzystaniem z Internetu:** pornografii, znęcania się i dokuczanie innym [cyberbullying], otrzymywania wiadomości o treści związanej z seksem, kontaktowania się online z osobami nieznanymi osobiście, osobistych spotkań z nieznanymi poznanymi w sieci, ekspozycji na potencjalnie szkodliwe treści wygenerowane przez innych użytkowników sieci oraz wykorzystanie (nadużycia) informacji osobistych przez innych.
- **Określenie „dzieci” używane w tym raporcie obejmuje korzystające z Internetu w Europie dzieci i młodzież w wieku od 9 do 16 lat.** „Korzystanie z Internetu” odnosi się do każdego urządzenia, za pomocą którego dzieci łączą się z Internetem (również telefonu komórkowego) oraz każdego miejsca, w którym łączenie się z Internetem ma miejsce.

Korzystanie z Internetu i rodzaje aktywności online

- **Korzystanie z Internetu jest obecnie nieodłączną częścią codziennego życia dzieci:** 93% młodych internautów w wieku 9-16 lat korzysta z sieci przynajmniej raz w tygodniu, (60% loguje się codziennie lub prawie każdego dnia).
- **Coraz młodsze dzieci korzystają z Internetu** – przeciętny wiek pierwszego logowania do sieci to 7 lat w Danii i Szwecji, a 8 lat w kilku innych krajach północnoeuropejskich. Biorąc pod uwagę wszystkie kraje, jedna trzecia 9-10 latków korzystających z Internetu jest w sieci codziennie. Wskaźnik ten rośnie do 80% w grupie 15-16 latków.
- Dzieci najczęściej korzystają z Internetu w domu (87%), a następnie w szkole (63%). Jednak **formy i okoliczności dostępu do Internetu poszerzają się** –

49% dzieci korzysta z sieci we własnym pokoju, 33% używa do łączenia telefonów komórkowych lub innych urządzeń mobilnych (takich jak np. smart phone). Dostęp za pomocą urządzeń mobilnych ma jedno na pięć dzieci w Norwegii, Wielkiej Brytanii Irlandii i Szwecji.

- **Dzieci podejmują wiele różnorodnych, potencjalnie korzystnych aktywności w sieci:** 9-16 latki wykorzystują Internet w nauce szkolnej (85%), dla rozrywki: grają w gry (83%) oraz oglądają filmy i klipy video (76%), a także do kontaktowania się z innymi za pomocą komunikatorów (62%). Nieco mniej dzieci zamieszcza i dzieli się z innymi w Internecie zdjęciami (39%) i wiadomościami (31%), używa kamer internetowych (31%), korzysta z serwisów umożliwiających dzielenie się plikami (16%) oraz prowadzi blogi (11%).
- **59% dzieci w wieku 9-16 lat ma własny profil w serwisie społecznościowym** – w tym 26% w wieku 9-10 lat, 49% w wieku 11-12 lat, 73% w wieku 13-14 lat oraz 82% w wieku 15-16 lat. Serwisy społecznościowe są najbardziej popularne w Holandii (80%), na Litwie (76%) i w Danii (75%), a najmniej popularne w Rumunii (46%), Turcji (49%) i Niemczech (51%).
- **Wśród dzieci korzystających z serwisów społecznościowych 26% ma publicznie dostępne profile** – najwięcej na Węgrzech (55%), w Turcji (46%) i Rumunii (44%). 29% dzieci deklaruje posiadanie ponad 100 kontaktów, choć wiele dzieci ma ich mniej.
- Wśród dzieci korzystających z serwisów społecznościowych 43% ma profil prywatny, który mogą widzieć tylko przyjaciele z własnej grupy w danym serwisie społecznościowym. Kolejne

28% dzieci podaje, że ich profil jest częściowo prywatny, co znaczy, że może on być widziany przez znajomych przyjaciół z własnej grupy i osoby korzystające z tego serwisu. **Aż 26% dzieci podało, że ich profil jest publiczny, a więc każdy może go zobaczyć.**

Umiejętności cyfrowe i internetowe

- Jest możliwe, że **częstsze korzystanie z Internetu ułatwia nabywanie umiejętności cyfrowych i internetowych (tzw. „digital literacy”, tu nazywamy je umiejętnościami cyfrowymi i internetowymi)** oraz umiejętność bezpiecznego korzystania z Internetu. Jedna trzecia (36%) 9-16 latków zdecydowanie zgadza się ze stwierdzeniem: „Znam się na Internecie lepiej niż moi rodzice”. Częściowo zgadza się z tym stwierdzeniem 31% dzieci, a nie zgadza się pozostałe 33% dzieci.
- **Młodszym dzieciom zwykle brakuje umiejętności i pewności siebie.** Jednak większość 11-16 latków potrafi blokować wiadomości od osób, z którymi nie chcą się kontaktować (64%) oraz potrafi znaleźć w sieci poradę dotyczącą bezpieczeństwa w sieci (64%). Ponad połowa dzieci umie zmienić ustawienia prywatności swojego profilu w serwisie społecznościowym (56%), porównać różne strony www, aby ocenić ich jakość (56%) oraz zablokować niechciane wiadomości i spam (51%).

Zagrożenia i szkody

Badane dzieci korzystające z Internetu podają, że zagrożenie niekoniecznie prowadzi do rzeczywistej szkody.

Zapytano je, czy napotkały zagrożenia w sieci, a następnie czy je to zaniepokoiło. Sformułowanie „zaniepokoiło” zdefiniowano jako: „sprawiło, że zrobiło się im nieprzyjemnie, zdenerwowały się lub poczuły, że nie powinny być tego zobaczyć”. Uzyskano odpowiedzi, które różnią się dla dzieci o różnym wieku i płci, dla krajów oraz dla poszczególnych rodzajów zagrożeń, dlatego wszelkie uogólnienia wymagają ostrożnego podejścia.

- **12% europejskich 9-16-latków deklaruje, że coś w Internecie zaniepokoiło je lub sprawiło, że zrobiło się im nieprzyjemnie.** Doświadczenie to dotyczy 9% dzieci w wieku 9-10 lat. Jednakże większość dzieci nie zgłasza ani zaniepokojenia, ani doznania przykrości z powodu korzystania z Internetu.
- **Zagrożenia są doświadczane przez dzieci jako niekoniecznie przykre lub szkodliwe.** Na przykład jedno na ośmioro dzieci **napotyka w Internecie treści (zdjęcia) lub otrzymuje wiadomości z podtekstem seksualnym**, jednak doświadczenia te na ogół nie są odbierane jako szkodliwe – niewiele z tych dzieci, które je miały, stanowi tu wyjątek.
- Dla porównania: **doświadczenie cyberbullyingu** w wyniku otrzymania przykrych lub złośliwych wiadomości jest stosunkowo rzadkie - doświadczają go jedno na dwadzieścioro dzieci - ale jest to zagrożenie najbardziej przykre dla dzieci.
- **Dalej, jedno na 12 dzieci spotkało się osobiście z kimś poznanym w sieci i także to zagrożenie - zdaniem dzieci - rzadko ma szkodliwe następstwa.**
- Chłopcy, szczególnie nastoletni, są bardziej narażeni w Internecie na

kontakt z treściami o podtekście seksualnym, podczas gdy **nastoletnie dziewczęta są bardziej zagrożone otrzymywaniem z sieci przykrych, złośliwych wiadomości.**

- Pytaliśmy dzieci o różne, zagrożenia w Internecie (omówione są poniżej). Rozpatrując wszystkie te zagrożenia łącznie, stwierdziliśmy, że **41% dzieci w wieku 9-16 lat z Europy doświadczyło przynajmniej jednego z nich.**
- **Zagrożenie wzrasta z wiekiem:** 14% 9-10 latków doświadczyło jednego lub więcej uwzględnionych w badaniu zagrożeń, odsetek ten rośnie do 33% wśród 11-12 latków, do 49% wśród 13-14 latków, a do 63% wśród 15-16 latków.

Pornografia

- **14% dzieci w wieku 9-16 lat w ostatnich 12 miesiącach widziało w sieci obrazy (zdjęcia, filmy, etc.) „w oczywisty sposób związane z seksem – na przykład nagich ludzi, ludzi uprawiających seks”.**
- Spośród dzieci, które widziały w sieci obrazy związane z seksem lub pornograficzne, jedno na troje zaniepokoiło się tym, a połowie z tych zaniepokojonych (czyli jednemu na sześcioro z tych, które widziały obrazy związane z seksem lub około 2% wszystkich dzieci) było „dość przykro” lub „bardzo przykro” z powodu tego, co zobaczyły.
- **Biorąc pod uwagę wszystkie media, w ciągu ostatnich 12 miesięcy 23% dzieci widziało treści związane z seksem lub pornograficzne. Internet jest obecnie równie powszechnym źródłem pornografii jak telewizja, film i video.**

- Starsze nastolatki cztery razy częściej niż najmłodsze dzieci widziały pornografię w sieci i poza nią, a także obrazy, które widziały, były bardziej jednoznaczne. Jednak to **młodsze dzieci bardziej się niepokoją i przejmują widokiem obrazów i treści związanych z seksem.**
- **53% dzieci, które zaniepokoiły się tym, że zobaczyły w sieci obrazy związane z seksem, powiedziało o tym komuś ostatnim razem, gdy to się wydarzyło:** 33% powiedziało o tym koledze, 25% - rodzicom. Jednak 25% dzieci po prostu przestało przez pewien czas korzystać z Internetu, a niektóre zmieniły ustawienia filtrów lub ustawienia dotyczące kontaktów.

Cyberbullying

- **Analizując rozmiary napastowania w sieci (cyberbullying) stwierdzono, że 6% dzieci w wieku 9-16 lat otrzymało przykre lub złośliwe wiadomości, a 3% samemu wysłało tego rodzaju wiadomości innym. Ponad połowie dzieci, które otrzymały napastliwe wiadomości było „dość przykro” lub „bardzo przykro” z tego powodu.**
- Ponieważ 19% dzieci było napastowanych w ogóle, czyli w sieci i/lub poza nią, (dla porównania: 6% wyłącznie online), a 12% napastowało kogoś innego w ogóle, czyli albo online i/lub bezpośrednio, (dla porównania: 3% wyłącznie online), wydaje się, że **napastowanie częściej przydarza się dzieciom poza Internetem.**
- Większość dzieci, które otrzymały przykre lub złośliwe wiadomości w sieci zwróciło się po wsparcie społeczne. Tylko 1/4 dzieci nie powiedziała o zdarzeniu nikomu. Sześcioro na 10

dzieci wykorzystało także dostępne w Internecie strategie radzenia sobie – usunęło złośliwe wiadomości albo zablokowało napastującego. Dzieci uważają ten ostatni sposób za efektywny.

„Seksting”

- **15% dzieci w wieku 11-16 lat otrzymało w sieciach wymiany plików (peer to peer) „wiadomości lub obrazy związane z seksem... [co oznacza] wypowiedzi na temat uprawiania seksu lub obrazy nagich albo uprawiających seks ludzi”, przy czym 3% dzieci przyznało się, że wysłało lub opublikowało tego rodzaju przekazy.**
- Spośród dzieci, które otrzymały takie wiadomości, prawie jedna czwarta zaniepokoiła się tym. Co więcej, spośród tych zaniepokojonych dzieci, prawie połowie było „dość przykro” lub „bardzo przykro”. Podsumowując, co ósme dziecko, które otrzymało takie przekazy, innymi słowy prawie 2% wszystkich dzieci, przejęło się znacznie lub silnie otrzymaniem wiadomości z kategorii „seksting” (tj. **otrzymaniem wiadomości z podtekstem seksualnym w sieci wymiany plików).**
- **Wśród dzieci zaniepokojonych „sekstingiem” czworo z dziesięciorga dzieci albo zablokowało możliwość kontaktu osobie, która je wysłała (40%) albo również usunęło te wiadomości (38%).** W większości przypadków dzieci potwierdzały, że te zabiegi rozwiązały problem. Takie konstruktywne sposoby radzenia sobie z zagrożeniami w sieci mogło podejmować więcej dzieci.

Osobiste spotkania z nieznanymi poznaniymi w Internecie

- Najczęściej wymieniana przez dzieci ryzykowna aktywność w Internecie to komunikowanie się z nieznanymi ludźmi, których wcześniej nie poznały osobiście. **30% korzystających z Internetu europejskich dzieci w wieku 9-16 lat komunikowało się w przeszłości z kimś niespotkanym wcześniej osobiście (poza siecią). Taka aktywność może być ryzykowna, może jednak też być formą zabawy.**
- **Znacznie rzadziej** dzieci spotykają się osobiście z nowopoznanymi w Internecie. **9% dzieci spotkało się z kimś poznanym w Internecie poza siecią (osobiście). Spotkanie tego rodzaju zaniepokoiło 1% wszystkich dzieci - czyli co dziewiąte dziecko wśród tych, które poszły na spotkanie w ostatnim roku.**
- Jakkolwiek spotkania offline (poza siecią) osób poznanych w Internecie w najmniejszym stopniu dotyczą 9-10-latków, to właśnie najczęściej dzieci w tym wieku (31% tych, które poszły na spotkanie z osobą poznaną w sieci) zaniepokoiło się tym, co się stało.

Inne zagrożenia

- Kolejnym często napotykanym zagrożeniem jest kontakt z potencjalnie szkodliwymi treściami tworzonymi przez innych użytkowników sieci. **21% 11-16 latków miało kontakt z jednym do kilku rodzajów potencjalnie szkodliwych treści tworzonych przez użytkowników Internetu: treściami zachęcającymi do nienawiści (12%),**

anoreksji (10%), samouszkodzeń (7%), przyjmowania narkotyków (7%) i samobójstwa (5%).

- **9% dzieci w wieku 11-16 lat doświadczyło nadużycia ich prywatnych danych – wykorzystania hasła (7%), informacji osobistych (4%) lub oszustwa finansowego online (1%).**
- **30% dzieci w wieku 11-16 lat zgłasza, że zdarzało się im „dość często” lub „bardzo często” używać nadmiernie Internetu (np. zaniedbując przyjaciół, obowiązki szkolne lub sen).**

Różnice między krajami

- Porównanie wyników z różnych krajów pokazuje, że od jednego do kilku zagrożeń doświadczyło w sieci około sześciorga na dziesięcioro dzieci z Estonii, Litwy, Norwegii, Republiki Czeskiej i Szwecji. Niższe wskaźniki doświadczania zagrożeń wystąpiły w Portugalii, Włoszech i Turcji.
- Doznanie niepokoju lub przykrości z powodu czegoś w Internecie deklaruje więcej dzieci z Danii (28%), Estonii (25%), Norwegii i Szwecji (po 23%) oraz Rumunii (21%), a mniej dzieci z Włoch (6%), Portugalii (7%) i Niemiec (8%).
- Im więcej dzieci w danym kraju korzysta z Internetu codziennie, tym więcej z nich napotyka od jednego do kilku zagrożeń. **Jednakże częstsze korzystanie z Internetu przynosi również więcej możliwości oraz - bez wątplenia - więcej korzyści.**
- Najwięcej rodzajów aktywności w sieci podejmują dzieci z Litwy, Republiki Czeskiej, Estonii, Francji i Szwecji, a najmniej – dzieci z Irlandii i Turcji. Innymi słowy, korzystanie z Internetu

niesie ze sobą i zagrożenia, i możliwości. Niełatwo jest je od siebie oddzielić.

Świadomość rodziców

- **Rodzice dzieci, które doświadczyły jednego z wymienionych zagrożeń, często nie zdają sobie z tego sprawy.**
- 40% rodziców, których dzieci widziały w sieci treści (zdjęcia lub filmy) związane z seksem, uważa, że ich dzieci nie widziały tego; 56% rodziców, których dzieci otrzymały przykre lub złośliwe wiadomości online, sądzi, że ich dzieci takich wiadomości nie otrzymywały.
- 52% rodziców, których dzieci otrzymały wiadomości z podtekstem seksualnym, twierdzi, że takich wiadomości nie otrzymały; 61% rodziców, których dzieci spotkały się osobiście z kimś poznanym w Internecie, ma przekonanie, że takie spotkanie nie miało miejsca.
- Chociaż doświadczenie tych zagrożeń w Internecie dotyczy tylko mniejszości dzieci, zjawisko niedoceniaenia tych zagrożeń przez ich rodziców jest bardzo poważne.

Rodzicielska ochrona dzieci przed zagrożeniami internetowymi

- **Większość rodziców rozmawia z dziećmi o tym, co dzieci robią w Internecie (70%) i pozostaje w pobliżu, gdy dziecko jest online (58%). Ale według dzieci jedno na ośmioro ich rodziców (13%) nigdy nie podejmuje żadnej z tych form ochrony dzieci przed tymi**

zagrożeniami z Internetu, o które pytaliśmy.

- Ponad połowa rodziców podejmuje kroki w kierunku ochrony dzieci: sugeruje, jak zachować się wobec innych online (56%) i rozmawia o rzeczach, które mogą niepokoić dzieci (52%), a jedna trzecia pomogła dzieciom, gdy te napotkały jakiś problem online (36%).
- Rodzice także zabraniają dzieciom podawać prywatne informacje (85%), zamieszczać (63%) i ściągać pliki (57%).
- Rodzice co drugiego dziecka sprawdzają (monitorują), jak dziecko korzysta z Internetu, ale jest to strategia najmniej popularna w zestawieniu z pozytywnym wspieraniem, radzeniem, jak bezpiecznie korzystać z Internetu czy formułowaniem reguł dotyczących używania Internetu.
- **Wykorzystywanie technologicznych zabezpieczeń jest stosunkowo rzadkie: tylko ponad jedna czwarta rodziców blokuje lub filtruje strony internetowe (28%) i/lub sprawdza, jakie strony dziecko odwiedzało w Internecie (24%).**
- I rodzice, i dzieci uważają, że zabiegi rodziców w celu ochrony dzieci przed zagrożeniami są pomocne, szczególnie w grupie 9-12 latków.
- Większość rodziców (85%) ma przekonanie co do swojej roli, czuje, że może pomóc dzieciom, gdy napotkają coś niepokojącego online. Rodzice także wierzą, że ich dzieci są zdolne zaradzić tym rzeczom, które je niepokoją w Internecie (79%), a 15% twierdzi, że stosują inne sposoby ochrony z powodu czegoś, co zaniepokoiło ich dziecko w przeszłości.
- **Dwie trzecie dzieci (68%) sądzi, że ich rodzice wiedzą wiele albo całkiem dużo o tym, jak one, dzieci, korzystają**

z Internetu. Jednak część dzieci podaje, że lekceważy rady swoich rodziców odnośnie Internetu: 29% - trochę, 8% - bardzo.

- Mniej niż połowa dzieci (44%) myśli, że rodzicielska ochrona ogranicza to, co robią online, 11% sądzi, że nawet bardzo ogranicza. Dzieci z niektórych krajów (np. Turcji, Irlandii czy Bułgarii) czują się ograniczane przez rodziców bardziej niż dzieci z innych krajów (np. Węgier czy Holandii). 15% dzieci chce, by ich rodzice trochę lub dużo więcej dla nich robili w związku z Internetem, a 12% dzieci wolałoby, by ich rodzice robili w tym zakresie mniej.
- Wielu rodziców (73%) ma przekonanie, że ich dzieci raczej lub na pewno nie doświadczą niczego niepokojącego w ciągu najbliższego pół roku.

Inne źródła wsparcia dla bezpieczeństwa w Internecie

- **Prawie połowa dzieci podaje, że ich nauczyciele wsparli je na wiele sposobów w sytuacji, gdy prosiły o pomoc w sprawie swoich problemów z Internetem, a 73% dzieci twierdzi, że nauczyciele użyli przynajmniej jednego z tych sposobów.**
- **Pomoc nauczycieli zależy od wieku dzieci: nauczyciele angażują się najmniej w problemy z korzystaniem z Internetu przez dzieci w wieku 9-10 lat.**
- Odsetek nauczycieli wspierających dzieci w ich problemach z Internetem zmienia się zależnie od kraju: od wysokiego 97% w Norwegii do niskiego 65% we Włoszech.
- Trzy czwarte (73%) dzieci twierdzi, że ich **koledzy** okazali wsparcie lub

pomogli im w korzystaniu z Internetu przynajmniej na jeden z pięciu wskazanych sposobów.

- Koledzy pomagają raczej w praktyczny sposób: zrobić coś lub znaleźć w Internecie, gdy pojawia się trudność.
- **44% dzieci podaje, że ich koledzy doradzili im w sprawie bezpiecznego korzystania z Internetu, a 35% dzieci podaje, że udzieliło takich porad swoim kolegom.**
- **Zestawiając wszystkie źródła porad odnośnie bezpieczeństwa online należy przyjąć, że najwięcej dzieci otrzymuje od rodziców (63%), mniej od nauczycieli (58%), a jeszcze mniej od rówieśników (44%).**
- Ale starsze nastolatki i dzieci z rodzin o niskim statusie społeczno-ekonomicznym otrzymują więcej od nauczycieli niż od rodziców.
- Warto zauważyć, że krewni jako źródło wiedzy o bezpiecznym korzystaniu z Internetu (47%) odgrywają dla dzieci podobną rolę jak koledzy.
- Informacje otrzymywane przez dzieci z tradycyjnych mediów (20%) są wykorzystywane rzadziej, a ze źródeł internetowych najrzadziej (tylko 12% dzieci uzyskało poradę w sprawie bezpieczeństwa w Internecie ze stron internetowych).
- Rodzice otrzymali wskazówki odnośnie bezpieczeństwa w Internecie przede wszystkim od rodziny i przyjaciół (48%), z tradycyjnych mediów (32%), szkoły dziecka (27%), dostawców usług internetowych (22%) i ze stron internetowych (21%).
 - Parents get internet safety advice first and foremost from family and friends (48%), then traditional media (32%), the child's school (27%), internet service providers (22%) and websites (21%).

- Tylko około 9% rodziców twierdzi, że nie potrzebują więcej informacji o bezpieczeństwie w Internecie. Wielu rodziców chce znacznie więcej informacji o bezpiecznym korzystaniu z Internetu niż posiadane z wymienionych wyżej źródeł.

Wnioski i wskazania dla praktyki

Z naszych badań wynika szereg praktycznych wniosków dla producentów i dostawców usług internetowych oraz wielu instytucji i organizacji zainteresowanych bezpieczeństwem dzieci w Internecie:

- Priorytetowym zagadnieniem w zakresie podnoszenia **świadomości u rodziców** powinno być uczulenie ich co do **natury zagrożeń**, jakie ich dzieci mogą napotkać w Internecie. Trzeba zachęcać do **dialogu i większego porozumienia między rodzicami a dziećmi** w zakresie aktywności online młodych ludzi.
- **Rodzice chcieliby otrzymywać informacje na temat bezpieczeństwa w Internecie** przede wszystkim ze szkoły swego dziecka, a więc to sektor edukacji powinien zwiększyć swoje wysiłki. Ale ponieważ tak rodzice, jak dzieci, wykorzystują w małym stopniu oprogramowanie dostarczane przez producentów technologii cyfrowych (jak np. informacje o bezpieczeństwie dostępne online, programy filtrujące czy blokujące, "guziki bezpieczeństwa" do zgłaszania nadużycia itp.) również producenci powinni dbać o podnoszenie w społeczeństwie świadomości istnienia tego oprogramowania i zaufania do niego oraz ułatwiać korzystanie z niego.
- Ponieważ prywatność korzystania z Internetu przez dzieci wciąż rośnie, rodzice i nauczyciele mają coraz trudniejsze zadanie w zakresie ochrony dzieci. Nakłada to **na producentów większą odpowiedzialność** w zakresie radzenia sobie z naturą zagrożeń, z jakimi dzieci mogą się zetknąć oraz zapewniania dzieciom narzędzi potrzebnych do tego, żeby mogły zapobiec szkodom lub poradzić sobie z nimi. Ta sytuacja obciąża bardziej odpowiedzialnością za własne bezpieczeństwo online również same dzieci, wobec czego informacje i komunikaty dotyczące bezpieczeństwa w Internecie powinny budować u **dzieci: pewność aktywności i odporność na negatywne doświadczenia online, a także zdolność do partycypacji w cyfrowym społeczeństwie (tzw. cyfrowe obywatelstwo).**
- **Producenci powinni też zwiększyć starania o dostarczanie** pozytywnych treści w Internecie, jak również o bezpieczeństwo w Internecie. Dla wsparcia działań rodziców i dzieci konieczne jest, żeby dla producentów - w ich polityce ochrony dzieci przez zagrożeniami - kamieniem węgielnym stały się technologie i narzędzia do blokowania, zgłaszania nadużyć i filtrowania: potrzeba zwiększania świadomości istnienia takich narzędzi oraz zwiększania ich dostępności i użyteczności.
- Również **dzieci** powinno się angażować w podejmowanie odpowiedzialności za własne bezpieczeństwo najbardziej, jak to jest możliwe. Należy koncentrować się na wzmacnianiu i podkreślaniu roli odpowiedzialności w zachowaniu oraz cyfrowego obywatelstwa.
- Wiele dzieci nie stwierdza doświadczania jakichkolwiek z zagrożeń, o które pytaliśmy, oraz

niewiele dzieci podaje, że zaniepokoiły się lub doznały przykrości w wyniku swoich doświadczeń online. Przyszła polityka powinna być więc ukierunkowana na zasoby i poradnictwo tam, gdzie są one najbardziej potrzebne, czyli zwłaszcza na **młodsze dzieci** korzystające z Internetu. Naprawdę konieczne jest dodanie nowego celu w polityce podnoszenia świadomości i wsparcia: wypracowanie standardów dopasowanych do potrzeb znacznie młodszych użytkowników Internetu, szczególnie tych ze szkół podstawowych.

- By uzyskać pewność, że dzieci osiągnęły minimum podstawowych standardów oraz zapobiec izolacji cyfrowej dzieci bez umiejętności internetowych, nauczanie **cyfrowych i internetowych umiejętności** wymaga ciągłej uwagi oraz aktualizowania w zakresie: ćwiczenia, charakterystyk bezpieczeństwa internetowego oraz korzystania z dostępnych aplikacji. Powinno ono również obejmować poszerzanie repertuaru aktywności podejmowanych przez dzieci, ponieważ wiele z nich słabo wykorzystuje możliwość kreatywnych zachowań online.
- Co więcej, ponieważ mniej niż połowa 9-16-latków jest zadowolona z poziomu treści dostępnych dla nich online (a jeszcze mniej spośród młodszych dzieci), wszyscy działający w polityce Internetu powinni zapewnić **większą dostępność treści pozytywnych i odpowiednich dla wieku dzieci**. Dotyczy to szczególnie małych grup językowych.

Uwagi dotyczące metodologii badań

- Niniejszy raport został opracowany przez **sieć naukową projektu EU Kids Online**, koordynowanego przez LSE. W skład sieci wchodzi zespoły badaczy oraz doradcy i przedstawiciele zainteresowanych instytucji i organizacji z każdego z 25 krajów, a także międzynarodowy zespół doradców.
- Wstępne dane z badania przedstawiono na Forum Bezpiecznego Internetu dnia 21.10.2010. Niniejszy raport przedstawia pełne dane z badań kwestionariuszowych przeprowadzonych w 25 krajach.
- **Kraje biorące udział w badaniu EU Kids Online to:** Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Litwa, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowenia, Szwecja, Turcja, Węgry, Wielka Brytania i Włochy. O ile nie zaznaczono inaczej, wyniki stanowią średnie ważone dla wszystkich krajów.
- Jak wiadomo, badanie i pomiar bardzo osobistych lub przykrych aspektów doświadczeń u dzieci są wyjątkowo trudne. Badanie Eu Kids Online zostało przeprowadzone w formie wywiadów bezpośrednich (twarzą w twarz) w domach dzieci. Część kwestionariusza zawierającą pytania szczególnie osobistej i delikatnej natury dziecko wypełniało samodzielnie, aby uniknąć dyskomfortu związanego z przysłuchiwaniami się przez rodzica, innych członków rodziny czy ankietera.
- **Pełny opis metodologii, organizacji i przebiegu badania**, materiały, techniczne szczegóły dotyczące sposobu zbierania danych oraz przyjęte

zasady etyczne są dostępne na stronie
www.eukidsonline.net.

*Tłumaczenie: Lucyna Kirwil i Aldona
Zdrowska*

Kontakt w Polsce:

Lucyna Kirwil

Katedra Psychologii Społecznej
Szkoła Wyższa Psychologii Społecznej
Chodakowska 19/31, 03-815 Warszawa
EU Kids Online II – PL
E-mail: lucyna.kirwil@swps.edu.pl